

táž. Celý její vývoj spočívá z větší části v tom, že strana peněz v rovnici byla přizpůsobována a komplikována podle daných, stále komplikovanějších peněžních poměrů skutečných. Strana zboží zůstala celkem zanedbávána. Autor charakterisuje pak neměnicí se jádro kvantitní teorie tak, že tato teorie »vysvětluje vznik cen z kvantitního poměru peněz a statků, předpokládajíc mezi nimi mechanickou příčinnou souvislost s vyloučením směňujícího subjektu«.

Třetí část obsahuje kritiku kvantitní teorie. V úvodě mluví autor o metodě a vytýká kvant. teorii její metodu přírodovědeckou, která po vymytí scholastické boží finality ovládla všechno myšlení vědecké i v oborech, kde je neupotřebitelná. Jako správnou národohospodářskou metodu staví proti ní autor — zák Englišův — metodu teleologickou a jako východisko její staví Englišův subjektivní postulát minima strasti. Na to podrobuje kritice jednotlivé prvky kvant. teorie: zákon o poplatvce a nabídce s jeho povrchností induktivního úsudku, směnný mechanismus, vybudovaný na nesprávné směnné rovnici a peněžní teorii (materiální a formální) s jejím přírodovědeckým pojmem směnné hodnoty a neurčitým pojmem působivého množství peněz.

V posledním oddíle knihy (zkušenosti s kvantitní teorií za války a po válce) ukazuje autor na omyly, kterých se dopustili kvantitisté v praxi v době přítomné a nedávno minulé, zejména odůvodňuje známé Englišovo stanovisko k problému deflace.

Kvantitní teorie je velkolepou aplikací přírodovědecké metody na problémy národního hospodářství. Je to úmyslný pohled na jednání lidská bez lidí založený na víře, že na hospodářském jednání lidí možno odporovat přírodní zákony čistě zevně bez přihlídnutí k jejich vůli. Místo toho opíralo se myšlení národohospodářské o určitá schemata, která se stále jen vylepšovala, ale nikdy neodstranila. Jakmile však subjektivismus dovedl se podívat na peníze jinak než pouze na jeden druh zboží, ukázalo se, v čem a proč kvantitní teorie chybila a proč někdy docházela k výsledkům shodným se skutečností. — Kniha Zemanova znamená jeden článek boje nové školy proti odvěkému omylu. —r.

Prof. Dr. Josef Lukáš, »Dispositions légales concernant l'hygiène industrielle et prophylaxie sociale«, vydalo ministerstvo sociální péče, 1923. 8°, 24 str. Knížka tato jest informační brožurkou, pojednávající stručně o sociálním zákonodárství států vůbec, hlavně však sdružených ve Společnosti národů.

Dílko toto rozděleno jest myšlenkově na dvě části. V první části pojednává se o ustanoveních mírové smlouvy versailleské, kterými jest podmírně přijetí členů do Společnosti národů.

Část druhá seznamuje čtenáře stručně se zákony, které vydaly jednotlivé státy až dosud na poli sociálním, podobným způsobem, jako to činí časopis »Mezinárodního úřadu práce« v Ženevě »Informations sociales«. Jest litovati, že spisek tento nevyšel také v jazyce českém, poněvadž byl by přehlednou informativní příručkou ve věcech, o nichž dosud většinou bylo pojednáváno francouzsky.

Dr. Jindřich.

Dr. Miloslav Stieber: Dějiny soukromého práva v střední Evropě. Nástin. Kniha první: samostatný právní vývoj. Pr. 1923. Nákl. vlast. 8°, str. 141. — Když studijní řád z r. 1919 zavedl na právnické fakulty jako učebný předmět středoevropské právo, objevila se záhy jako učebná pomůcka jeho veřejnoprávní části práce prof. Kadlee, která ovšem pojímala pojem práva středoevropského značně širěji všímajíc si i vlivů západoevropských, kdežto pokud šlo o t. zv. právo soukromé, zůstalo dlouho při tradování disciplíny ve formě dřívějšího práva německého s přihlídnutím k jeho proměnám v zemích českých. Jestliže však v otázkách veřejnoprávních politické poměry a jich vývoj usnadňují syntésu, v soukromém právu není cesta tak snadná a nelze tak lehce dojít jednotného hlediska. Kromě toho nemáme vlastně teritoriálních zpracování, kromě německých a polských, což také nepřispívá k ulehčení vlastní práce.

Tím vším těžší je dílo, neboť název předmětu soukromého práva středoevropského byl vyroben dříve než předmět sám, tedy opacně než se stalo vlastně u veřejného. Ale přesto praktická potřeba studijní nutila prof. Stiebra vydati nástin, příručku, jak zve to autor v předmluvě. Nesnáze pojmu objevily se nesnázemi i při řešení otázek tak těžkých. Prof. Stieber rozdělil veškerou danou masu ve dvě veliké vývojové skupiny podle receptce: samostatný právní vývoj, jež podává v právě vyšlém prvním díle, a další vývoj závislý na právu obecném. Autor se neostýchal přidržeti se správně běžné a vžitě již systematiky římskoprávní, což usnadňuje jednak přehlednost a jednak neruší základního stanoveného rozvržení práva středoevropského vůbec, rovněž římskoprávního, na veřejné a soukromé právo (srv. str. 6.). Předeseílá nejprve část všeobecnou o práv. řádu, o osobách a věcech a o práv. skutečnostech. Pak teprve se obrací k části zvláštní, v níž na prvním místě pojednává o právu obligačním, respektive ve smyslu germanistickém o dluhu a ručení*) (Schuld und Haftung). Na to následuje vypsání práva věcného, rozvrženého podle předmětů jeho na nemovitostní a movitostní, pak dochází na právo rodinné a konečně na dědické.

Autor musil pracovat kasuisticky: z jednotlivých právních případů snaží se generalisací vyvoditi normu, jež — jak ani jinak nelze ve středověkém právu — není ve své konstrukci vždy jednotná a je nutno odkazovati na řadu výjimek. Ku konci své práce prof. Stieber připojí přehled literatury i pramenů. Kniha sama, o níž závěrečný úsudek bude možno pronést až po vyjití druhého dílu, je úplnou novinkou v naší právnické literatuře a bylo by si jen přáti, aby ve svém poslání jako studijní pomůcka splnila svůj úkol.

Ča.

Otto Peterka, Rechtsgeschichte der böhmischen Länder. In ihren Grundzügen dargestellt. I. Geschichte des öffentlichen Rechtes und die Rechtsquellen in vorhusitischer Zeit. Liberec 1923, str. 183, 8°, cena 28 Kč váz. — Prof. Peterka na německé universitě v Praze po dlouhé přípravě vydal první díl svých právních dějin zemí české koruny. Rozdělení právních dějin u Peterky shoduje se s rozdělením, jak je pojal Čelakovský a Kapras. Autor však před vlastní dobou historickou přidává periodu úvodní, dobu pravěku do 9. stol. po Kr. Odtud počíná druhá doba — doba jednotného knížectví Přemyslovského a zřízení hradskeho až do konce stol. 12. Nová další perioda objímá XIII. a XIV. věk. V oddílu prvním, v době o pravěku, autor uvádí theorie o prvotním osídlení naší země a o sociálním zřízení prvotních českých Slovanů. V obou dalších periodách postupuje tak, že nejprve líčí vývoj státního zřízení a u každé periody zvláště připojuje dějiny pramenů.

Kniha Peterkova jako příručka pro studium má své přednosti. Vyniká jasností a přehledností, a to i tam, kde autor uvádí řadu sporných otázek a názorů (na př. str. 26, 28, 60 atd.). Tím není ovšem řečeno, že kniha nepřináší i vlastních poznatků autorových (na př. str. 43 o Statutech Konrádových). Autor při jednotlivých otázkách uvádí pod čarou nejhlavnější literaturu, a to do doby nejnovější. Posuzuje kriticky názory v literatuře vyslovené a jasně vytýká, kterému ze sporných názorů dává přednost. V některých sporných otázkách přikloňuje se plně k autorům českým (na př. o kolonizaci, str. 60), jinde dává přednost názorům vysloveným autory německými (poměr Moravy k říši německé), ale všude dbá přísně nestrannosti.

Snad by bylo možno látku jinak systematicky rozvrhnouti, na př. pokud jde o kap. VII. v druhém oddílu a kap. VI. v třetím oddílu, které pojednávají o sociálním rozvrstvení obyvatelstva resp. o stavech a které by bylo lze posunouti v systému ku předu, ale přes to práce autorova

*) Stieber tu poprvé v češtině užil termínu: »právo dlužní a ručné«. O vytváření terminologie lze zajisté se rozhovořovati. Její správnost — podle mého skromného soudu — záleží v praktičnosti.